GÜNEŞ & GÜNEŞ HUKUK BÜROSU

2024

AYM Bireysel Başvuru Kararları

Bölüm 19 / 19 | 18 karar

Kararlar Bilgi Bankasındaki yayımlanmış kararların resmî tam metinlerinden hazırlanmış bağımsız okuma derlemesi.

Bu dosya, AYM'nin yıllık "Bireysel Başvuru Seçme Kararlar" kitabının kopyası değildir. Kararların sözcükleri ve kaynak künyeleri aktarılmış; sayfa düzeni yeniden oluşturulmuştur.

Sıralama: karar tarihi, ardından başvuru numarası. İçindekiler ve PDF yer imleri kararların başlangıcına bağlanır. Kitap yılı ile karar yılı farklı kavramlardır.

Arşiv kesiti: 12 Ekim 2026. Anonimleştirilmiş başvuru adları resmî kaynakta olduğu gibi korunmuştur.

İçindekiler

001 2022/75498 18.12.2024
DAHAM MUTLU VE DİĞERLERİ

002 2022/77481 18.12.2024
HALİT KARAHAN

003 2022/87302 18.12.2024
MUSTAFA BORA ACAR

004 2022/95801 18.12.2024
ERHAN ÖRS

005 2022/99513 18.12.2024
BÜLENT AYDIN BEŞE

006 2022/109322 18.12.2024
FATİH ALTAYLI

007 2023/7147 18.12.2024
MURAT DENİZ VE DİĞERLERİ

008 2023/13689 18.12.2024
EMİN KIRMIZIGÜL

009 2023/19951 18.12.2024
OSMAN EKİNCİ VE DİĞERLERİ

010 2023/40559 18.12.2024
SAİT KADEN VE DİĞERLERİ

011 2023/46773 18.12.2024
ABDULBAIS OMID NABIZADAWARDAK VE DİĞERLERİ

012 2023/61821 18.12.2024
ÖZ GIDA İŞ SENDİKASI

013 2023/91090 18.12.2024
ABDÜLKADİR ACAR

014 2023/93814 18.12.2024
ALİ GÜZELDEREN VE DİĞERLERİ

015 2023/96276 18.12.2024
FERDANE AK VE DİĞERLERİ

016 2023/100015 18.12.2024
ADNAN TİTİZ VE DİĞERLERİ

017 2023/100234 18.12.2024
HALİME DEMİR VE DİĞERLERİ

İçindekiler - devam

018 2024/6350 18.12.2024
SAMİ ÖZKOYUNCU

DAHAM MUTLU VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/75498 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/75498

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

DAHAM MUTLU VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/75498

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : Daham MUTLU ve diğerleri [bkz. ekli tablonun (C) sütunu]

Vekili : Av. Rudi SÜMER

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması ve kamulaştırmasız el atma tazminatı olarak hükmedilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular, süresi içinde yapılmıştır. Başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Aralarında konu bakımından hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2023/4624, 2023/21839, 2023/95104, 2023/43638 numaralı bireysel başvuru dosyalarının 2022/75498 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine ve incelemenin 2022/75498 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yapılmasına Komisyonca karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Başvuruculardan Şehmus Bağcı, bireysel başvuru harç ve masraflarını karşılama imkânı olmadığını belirterek adli yardım talebinde bulunmuştur.

4. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Şerif Ay (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucu Şehmus Bağcı'nın açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatların Değer Kaybına Uğratılması Yönünden Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri (B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri (B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar (B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz (B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz (B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri (B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu (B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler (B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri (B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvuruculara taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleriyle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymayan bir müdahale olduğu belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

7. Başvurucular, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

8. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu, tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

9. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması

gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucu Şeymus BAĞCI'nın adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin(D) sütununda yer verilen mercilere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara ekli listenin (F) sütununda belirtilen tutarda net manevi tazminatın ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. Şehmus BAĞCI dışındaki başvuruculara ekli listenin (E) sütununda belirtilen tutarlardaki başvuru harcının ÖDENMESİNE, 30.000 TL vekâlet ücretinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HALİT KARAHAN

B. No: 2022/77481 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/77481

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

HALİT KARAHAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/77481)

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Muzaffer KORKMAZ

Başvurucu : Halit KARAHAN

Vekili : Av. Abdulkadir KARAHAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, gözaltı ile tutuklamanın hukuki olmaması, gözaltının makul süreyi aşması ve soruşturma konusu suçla ilgili olarak bilgilendirilmeme nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, silahlı terör örgütüne (PKK/KCK) üye olma suçlamasıyla 3/6/2022 tarihinde gözaltına alınmıştır.

3. Başvurucu, sorgusunun ardından İstanbul 8. Sulh Ceza Hâkimliğinin 10/6/2022 tarihli kararıyla terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmıştır.

4. Başvurucunun anılan karara itirazı İstanbul 40. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 21/6/2022 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

5. Bu karar başvurucuya 23/6/2022 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 22/7/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. 1/9/2022 tarihli iddianame ile başvurucu hakkında kamu davası açılmıştır.

7. Başvurucu, yargılamayı yürüten İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 5/1/2023 tarihinde verilen kararla tahliye edilmiştir.

8. Yargılama sonucunda 5/2/2024 tarihinde başvurucunun beraatine karar verilmiştir. Beraat kararı istinaf edilmeden 20/2/2024 tarihinde kesinleşmiştir.

9. Komisyon tarafından başvurucunun adli yardım talebi kabul edilmiş ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

II. DEĞERLENDİRME

A. Gözaltının Hukuki Olmadığına ve Makul Süreyi Aştığına İlişkin İddia

10. Başvurucu, şartları oluşmadan gözaltı tedbiri uygulandığını ve gözaltı süresinin makul olmadığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Anayasa Mahkemesi, kanunda öngörülen gözaltı süresinin aşıldığı veya yakalama ve gözaltına alınmanın hukuka aykırı olduğu iddialarına ilişkin olarak bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla asıl dava sonuçlanmamış da olsa -ilgili Yargıtay içtihatlarına atıf yaparak- 4/12/2014 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinde öngörülen tazminat davası açma imkânının tüketilmesi gereken etkili bir hukuk yolu olduğu sonucuna varmıştır (Hidayet Karaca [GK], B. No: 2015/144, 14/7/2015, §§ 53-64; Günay Dağ ve diğerleri [GK], B. No: 2013/1631, 17/12/2015, §§ 141-150; İbrahim Sönmez ve Nazmiye Kaya, B. No: 2013/3193, 15/10/2015, §§ 34-47). Dolayısıyla başvurucunun iddiaları bakımından anılan kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum mevcut değildir.

12. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

13. Başvurucu; suç şüphesi ve bunu haklı kılan deliller olmamasına rağmen hakkında tutuklama kararı verildiğini, tutuklama kararının ve bu karara itirazı üzerine verilen tutukluluğun devamına ilişkin kararın gerekçe içermediğini belirterek ölçülü olmayan tedbir nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Öte yandan başvurucu; ifade hürriyeti ile örgütlenme hürriyeti kapsamında kalan eylemlerinin tutukluluğuna dayanak kılındığını belirterek hakkında uygulanan tedbirin siyasi amaç taşıdığını iddia etmiştir. Başvurucu bu nedenlerle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkıyla bağlantılı olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 18. maddesi ile örgütlenme ve ifade hürriyetinin de ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde, kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen kişilere tazminat talebinde bulunabilme imkânı tanınmaktadır. Bu yol, başvurucunun tutukluluk nedeniyle uğradığı zararın tazmini imkânını sağlamaktadır.

16. Başvurucu, hakkındaki beraat kararının tebliğ edildiği tarihten itibaren 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesine dayanarak tazminat talebinde bulunma imkânına sahiptir. Bahsi geçen dava yolunun başvurucunun durumuna uygun, telafi kabiliyetini haiz, etkili bir hukuk yolu olduğu ve bu olağan başvuru yolu tüketilmeden yapılan bireysel başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmadığı görülmektedir.

17. Yukarıda ulaşılan sonuçlar karşısında başvurucunun siyasi bir amaçla tutuklandığı ve tutuklama tedbiri nedeniyle ifade hürriyeti ile örgütlenme hürriyetinin ihlal edildiği iddialarının incelenmesi gerekli görülmemiştir.

18. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının da başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Suç İsnadıyla İlgili Bilgilendirilme Yapılmadığına İlişkin İddia

19. Başvurucu, gözaltına alındıktan sonra soruşturma konusu suçla ilgili olarak bilgilendirilmediğini ileri sürmüştür.

20. 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) bendinde, yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine yazıyla veya bunun hemen mümkün bulunmadığı hâllerde sözle açıklanmayan kişilere tazminat talebinde bulunabilme imkânı tanınmaktadır.

21. Anayasa Mahkemesi, yakalama nedenlerinin ve suçlamaların bildirilmemesine yönelik iddialara ilişkin olarak 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde öngörülen tazminat davası açma imkânının tüketilmesi gereken etkili bir hukuk yolu olduğu sonucuna varmıştır (Deniz Özfırat, B. No: 2013/7929, 1/12/2015, §§ 52, 53).

22. Somut olayda anılan içtihat da gözetildiğinde başvurucunun 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde belirtilen ve mezkûr iddia yönünden etkili bir hukuk yolu olan yargısal yolu tüketmeksizin bireysel başvuruda bulunduğu sonucuna varılmıştır.

23. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının da başvuru yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gözaltının hukuki olmaması ve makul süreyi aşması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Suç isnadıyla ilgili bilgilendirilme yapılmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSTAFA BORA ACAR

B. No: 2022/87302 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/87302

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA BORA ACAR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/87302)

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Erdem Ender ÇINAR

Başvurucu : Mustafa Bora ACAR

Vekili : Av. Alev ACAR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, baro staj listesine yazılma talebinin reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, baro staj listesine yazılma talebiyle Ankara Barosuna (Baro) başvurmuştur. Baro, başvurucunun talebini kabul etmiştir. Baronun kararına karşı Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, itiraz etmiştir. Türkiye Barolar Birliği (TBB) itirazı reddetmiştir. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) tarafından TBB kararının tekrar görüşülmek üzere gönderilmesi üzerine TBB ilk kararında ısrar etmiştir.

3. Bakanlık, başvurucunun avukatlık stajı listesine yazılmasına ilişkin TBB kararının iptali talebiyle Ankara 18. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Başvurucu, davalı TBB yanında iptal davasında müdahil olarak yer almıştır.

4. Mahkeme 4/11/2021 tarihli kararı ile dava konusu işlemin iptaline karar vermiş; kararda; başvurucu hakkında zimmet suçundan ve kamu görevlisinin resmî belgede sahteciliği suçundan yürütülen kovuşturmanın bulunduğunu, avukatlık mesleğinin kamu hizmeti

olduğunu, mesleğin önemi ve özelliği dikkate alındığında kovuşturma süreci sona erene kadar beklenmesinin uygun olacağını ifade etmiştir.

5. İstinaf başvurusu, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesinin 18/3/2022 tarihli kararı ile temyiz yolu açık olarak reddedilmiştir.

6. Temyiz başvurusu, Danıştay Sekizinci Dairesinin 13/6/2022 tarihli kararı ile incelenmeksizin reddedilmiştir.

7. Başvurucu 19/7/2022 tarihinde nihai hükmü öğrendikten sonra 17/8/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Özel Hayata Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Başvurucu, avukatlık stajı listesine yazılma talebinin Mahkeme tarafından reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde, yargı mercileri tarafından başvurucunun somut durumu ile mevzuat değerlendirilerek karar verildiği belirtilmiştir. Bakanlık görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

10. Başvurucunun iddialarının avukatlık stajı listesine yazılma talebinin reddedilmesine, dolayısıyla serbest avukatlık yapmasının engellenmesine ilişkin olduğu görülmüştür. Mesleki hayata yönelik bu tür tedbirlerin ya da müdahalelerin hangi durumlarda özel hayat bağlamında uygulanabilir olduğu hususunda belirlenen ölçütler Tamer Mahmutoğlu ([GK], B. No: 2017/38953, 23/7/2020, §§ 84-96) kararında açıklanmıştır.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. Mehmet Çetinkaya ve D.K. [GK], B. No: 2018/27392, 15/4/2021; B.A.Y. [GK], B. No: 2019/19788, 5/7/2022). Ancak başvurucunun staj listesine yazılma talebinin reddinin özel hayata saygı hakkına müdahale niteliğinde olduğu ve anılan müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 20. maddesini ihlal edeceği açıktır (Ömer Özcan [GK], B. No: 2019/24047, 23/3/2023).

12. Anayasa Mahkemesi Ömer Özcan kararında anılan müdahalenin meşru amacının olduğunu tespit ederek kanuni dayanağını demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ve ölçülülük kriteriyle birlikte incelemiştir.

13. Bu kapsamda Anayasa Mahkemesi; 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 5. maddesinin üçüncü fıkrasında bazı suçlardan kovuşturma altında bulunulması hâlinde avukatlığa alınma isteği hakkındaki kararın kovuşturma sonuna kadar ertelenebileceği ancak ilgili mevzuatta stajın ötelenmesine dair açık bir kanuni düzenlemenin olmadığını tespit etmiştir. Buradan hareketle stajın avukatlığa kabul talebinde bulunmanın ön şartı olarak düzenlendiği dikkate alındığında bu kuralın staja

başvuruda işlerlik kazandırılacak şekilde geniş yorumlanmasının öngörülebilir olmadığı, hak ve özgürlükleri daraltan bir yorum olduğu değerlendirilmiştir (Ömer Özcan, §§ 61, 63).

14. Bununla birlikte anılan kararda kovuşturmanın mahkûmiyetle sonuçlanması hâlinde adayın staj listesinden ve avukatın baro levhasından kesin olarak silineceğinin mevzuatta açıkça düzenlendiğinin gözetilmesi gerekir. Bu açıklamalar bağlamında hakkında devam eden kovuşturma bulunması sebebiyle başvurucunun baro staj listesine yazılmamasının hangi zorlayıcı toplumsal ihtiyacı karşıladığının ilgili ve yeterli bir gerekçe ile ortaya konulamadığı sonucuna varılmıştır (Ömer Özcan, §§ 64, 65). Somut başvuruda da anılan ilke ve tespitlerden ayrılmayı gerektiren bir durum olmadığı anlaşılmıştır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

15. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK] B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Dolayısıyla makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

16. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve tazminat talebinde bulunmuştur.

17. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

18. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1.Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin özel hayata saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 18. İdare Mahkemesine (E.2021/992, K.2021/1892) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ERHAN ÖRS

B. No: 2022/95801 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/95801

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ERHAN ÖRS BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/95801)

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Muzaffer KORKMAZ

Başvurucu : Erhan ÖRS

Vekili : Av. Burcu GÜL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, gözaltı ile tutuklamanın hukuki olmaması ve gözaltında soruşturma konusu suçla ilgili olarak bilgilendirilmeme nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, silahlı terör örgütüne (PKK/KCK) üye olma suçlamasıyla 3/6/2022 tarihinde gözaltına alınmıştır.

3. Başvurucu, sorgusunun ardından 10/6/2022 tarihinde terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmıştır.

4. 1/9/2022 tarihli iddianame ile başvurucu hakkında kamu davası açılmıştır.

5. İddianameyi kabul eden İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) müteaddit defa başvurucunun tutukluluk durumunu incelemiş ve son olarak 26/9/2022 tarihinde başvurucunun tutukluluğunun devamına karar vermiştir.

6. Başvurucunun karara itirazı İstanbul 27. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 5/10/2022

tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

7. Bu karar başvurucuya 7/10/2022 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 2/11/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurucu 15/1/2024 tarihinde tahliye edilmiştir.

9. Yapılan yargılama sonucunda 5/2/2024 tarihinde başvurucunun beraatine karar verilmiştir. Beraat kararı istinaf edilmeden 26/3/2024 tarihinde kesinleşmiştir.

10. Komisyon tarafından başvurucunun adli yardım talebi kabul edilmiş ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

II. DEĞERLENDİRME

A. Gözaltının Hukuki Olmadığına ve Makul Süreyi Aştığına İlişkin İddia

11. Başvurucu, şartları oluşmadan gözaltı tedbiri uygulandığını ve gözaltı süresinin makul olmadığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Anayasa Mahkemesi, kanunda öngörülen gözaltı süresinin aşıldığı veya yakalama ve gözaltına alınmanın hukuka aykırı olduğu iddialarına ilişkin olarak bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla asıl dava sonuçlanmamış da olsa -ilgili Yargıtay içtihatlarına atıf yaparak- 4/12/2014 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinde öngörülen tazminat davası açma imkânının tüketilmesi gereken etkili bir hukuk yolu olduğu sonucuna varmıştır (Hidayet Karaca [GK], B. No: 2015/144, 14/7/2015, §§ 53-64; Günay Dağ ve diğerleri [GK], B. No: 2013/1631, 17/12/2015, §§ 141-150; İbrahim Sönmez ve Nazmiye Kaya, B. No: 2013/3193, 15/10/2015, §§ 34-47). Dolayısıyla başvurucunun iddiaları bakımından anılan kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum mevcut değildir.

13. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Suç İsnadıyla İlgili Bilgilendirilme Yapılmadığına İlişkin İddia

14. Başvurucu, gözaltına alındıktan sonra soruşturma konusu suçla ilgili olarak bilgilendirilmediğini ileri sürmüştür.

15. 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) bendinde, yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine yazıyla veya bunun hemen mümkün olmadığı hâllerde sözle açıklanmayan kişilere tazminat talebinde bulunabilme imkânı tanınmaktadır.

16. Anayasa Mahkemesi, yakalama nedenlerinin ve suçlamaların bildirilmemesine yönelik iddialara ilişkin olarak 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde öngörülen tazminat davası açma imkânının tüketilmesi gereken etkili bir hukuk yolu olduğu sonucuna varmıştır (Deniz Özfırat, B. No: 2013/7929, 01/12/2015, §§ 52, 53).

17. Somut olayda anılan içtihat da gözetildiğinde başvurucunun 5271 sayılı Kanun’un 141. maddesinde belirtilen ve mezkûr iddia yönünden etkili bir hukuk yolu olan yargısal yolu tüketmeksizin bireysel başvuruda bulunduğu sonucuna varılmıştır.

18. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

19. Başvurucu, tutuklama tedbirinin hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

20. 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde, kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen kişilere tazminat talebinde bulunabilme imkânı tanınmaktadır. Bu yol, başvurucunun tutukluluk nedeniyle uğradığı zararın tazmini imkânını sağlamaktadır.

21. Başvurucu, hakkındaki beraat kararının tebliğ edildiği tarihten itibaren 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesine dayanarak tazminat talebinde bulunma imkânına sahiptir. Bahsi geçen dava yolunun başvurucunun durumuna uygun, telafi kabiliyetini haiz, etkili bir hukuk yolu olduğu ve bu olağan başvuru yolu tüketilmeden yapılan bireysel başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmadığı görülmektedir.

22. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının da başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gözaltının hukuki olmaması ve makul süreyi aşması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Suç isnadıyla ilgili bilgilendirilme yapılmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BÜLENT AYDIN BEŞE

B. No: 2022/99513 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/99513

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

BÜLENT AYDIN BEŞE BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/99513)

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Yusuf Enes KAYA

Başvurucu : Bülent Aydın BEŞE

Vekili : Av. İbrahim KÖKSAL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, mahsup talebinin reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu 21/7/2022 tarihli dilekçesiyle, Karşıyaka 6. Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan bir yargılamada karşılıksız çek suçundan 6/2/2008 tarihinde sekiz ayrı çekten dolayı ceza aldığını, 20/4/2010 tarihli ek kararla beş ayrı çekten beraatine karar verildiğini, 17/2/2012 tarihli ek kararla ise diğer üç çekten idari yaptırıma yer olmadığına dair karar verildiğini, 6/2/2008 tarihli asıl kararın kesinleşmesini müteakip 27/4/2009 tarihinde ceza infaz kurumuna alındığını, beraat kararı verildiğinden tahliye edildiğini, Karşıyaka 6. Asliye Ceza Mahkemesinin anılan dosyasından 8 ay 17 gün infaz ettiği sürenin İzmir 3. Ağır Ceza Mahkemesince verilen hapis cezasından mahsup edilmesini talep etmiştir.

3. Başvurucunun benzer talebiyle ilgili olarak daha önce İzmir 3. İnfaz Hâkimliğince 16/5/2022 tarihinde ret kararı verilmiştir. Bu kararda özetle yasal değişiklikle suçun ortadan kalkması hâlinde gerçekleştirilen infazların haksız tutuklama hâline dönüşmeyeceği, bu

nedenle mahsup şartlarının oluşmayacağı belirtilmiştir.

4. Başvurucunun 21/7/2022 tarihli talebine ilişkin savcılık mütalaasında; başvurucunun Karşıyaka 6. Asliye Ceza Mahkemesince verilen cezalara konu eylemlerinin değişen kanun nedeniyle suç olmaktan çıkarıldığı, af veya kanun değişikliği nedeniyle infaz edilen sürelerin mahsuba konu olamayacağı, Yargıtay kararlarının da bu yönde olduğu belirtilerek mahsup talebinin reddine karar verilmesi yönünde görüş bildirilmiştir.

5. İzmir 2. İnfaz Hâkimliği; başvurucunun benzer talebinin İzmir 3. İnfaz Hâkimliğince 16/5/2022 tarihinde reddedildiğini, bu karara yapılan itirazın da İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2022/1434 sayılı kararı reddedildiğini belirterek karar verilmesine yer olmadığına, İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2022/1434 sayılı kararına karşı kanun yararına bozma yoluna başvurabileceğinin başvurucuya bildirilmesine karar vermiştir.

6. Başvurucu 6/10/2022 tarihli dilekçesiyle bu karara itiraz etmiştir. Başvurucunun itiraz talebi İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesince 18/10/2022 tarihinde reddedilmiştir.

7. Başvurucu 15/11/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyon, kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu, mahsup talebinin reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında formdaki iddialarını yinelemiştir.

9. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvurular, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılmalıdır. Otuz günlük süre kuralı bireysel başvurunun ön şartlarından biri olup bu sürenin başlangıç tarihinin tespitinde kanun hükmü gereği öğrenme tarihi esas alınır (özetlenen ilkeler için bkz. A.C. ve diğerleri [GK], B. No: 2013/1827, 25/2/2016; Hüseyin Aşkan, B. No: 2017/15649, 21/7/2020).

10. Başvurucunun başvuruya konu olan mahsup talebi İzmir 3. İnfaz Hâkimliğince daha önce 16/5/2022 tarihinde reddedilmiştir. Başvurucu, bu ret kararından sonra yeni bir vekil vasıtasıyla yeni bir itiraz ve talepte bulunmuş ise de İzmir 2. İnfaz Hâkimliği, İzmir 3. İnfaz Hâkimliğince verilen kararı gözönünde bulundurarak aynı talepler ve hususlar konusunda karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir.

11. Daha önce başvurulduğu ve reddedildiği için başarılı olunmayacağı belli olan başvuru yoluna, yeni bir delil ileri sürmeksizin, tekrar başvurulması sonucu verilen karar üzerine yapılan bireysel başvurunun Anayasa Mahkemesinin süre ve zaman bakımından yetkisi üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır. Nitekim başvuru konusu olayda ikinci defa yapılan mahsup talebinde ileri sürülen nedenlerin bulunup bulunmadığı konusunda değerlendirme yapılmamış olup talebin daha önce reddedilmesi nedeniyle yeniden karar verilmesine gerek bulunmadığına karar verilmiştir.

12. İzmir 3. İnfaz Hâkimliğinin 16/5/2022 tarihli kararının ve bu karara yapılan itirazın reddi kararının başvurucuya ne zaman tebliğ edildiği tespit edilememekle birlikte başvurucunun

bu karardan en geç 6/10/2022 tarihinde haberdar olduğunun kabul edilmesi gerekir. Zira başvurucunun İzmir 2. İnfaz Hâkimliği kararına karşı yaptığı 6/10/2022 tarihli itirazından İzmir 3. İnfaz Hâkimliği kararının içeriğinden haberdar olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvurunun 6/10/2022 tarihinden itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.

13. Açıklanan nedenlerle otuz günlük süre geçtikten sonra 15/11/2024 tarihinde yapılan başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FATİH ALTAYLI

B. No: 2022/109322 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/109322

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

FATİH ALTAYLI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/109322)

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Tolga BAŞBOZKURT

Başvurucu : Fatih ALTAYLI

Vekili : Av. Emine Rezzan AYDINOĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, başvurucunun sosyal medya hesabından yapmış olduğu paylaşım sebebiyle aleyhine adli para cezasına hükmedilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, ulusal ölçekte yayın yapan basın kuruluşlarında gazeteci olarak çalışmıştır ve hâlen internet üzerinden gazetecilik faaliyetlerini devam ettirmektedir. C.T. (müşteki) ise başvuruya konu olayın gerçekleştiği tarihte Adalet ve Kalkınma Partisi Denizli İl Başkan Yardımcısı olarak görev yapmaktadır.

3. Kamuoyu tarafından bir iş adamının bazı gazetecilere rüşvet verdiği iddialarının tartışıldığı sırada müşteki C. T. kendi adına kayıtlı olan sosyal medya hesabı üzerinden "[U. D.], Fatih Altaylı, [S. Y.] ve daha nicelerinin suskunlukları, asaletlerinden değilmiş, onu öğrenmiş olduk." şeklinde bir paylaşım yapmıştır. Bunun üzerine başvurucu bu paylaşıma karşılık olarak"Yaratık, benim bu rezillikle ne alakam var, şerefsizlik yapma, utanmaz olma, ben senin etrafında toplanan alçak hırsızlardan değilim, adımı kirli ağzınıza almayın."

şeklinde paylaşımda bulunmuştur.

4. Müşteki 16/11/2021 tarihinde başvurucunun hakaret suçundan cezalandırılması talebiyle şikâyette bulunmuştur. Denizli Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) 15/2/2022 tarihli iddianame ile başvurucunun hakaret suçundan cezalandırılmasını talep etmiştir.

5. Yargılamayı yapan Denizli 12. Asliye Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 5/12/2022 tarihinde başvurucunun hakaret suçundan 2.100 TL adli para cezasıyla cezalandırılmasına kesin olarak karar vermiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...sanığın yazdığı yorumda katılana yönelik söylediği şerefsizlik yapma şeklindeki ifadenin katılanın onur, şeref ve saygınlığını rencide edecek boyutta olduğu, Yargıtay 18. Ceza Dairesinin 2016/5521 Esas 2018/5220 Karar sayılı kararının da bu yönde olduğu, hakaret fiilinin cezalandırılmasıyla korunan hukuki değerin kişilerin onur, şeref ve saygınlığı olup bu suçun oluşabilmesi için davranışın kişiyi küçük düşürmeye yönelik olarak gerçekleşmesinin gerektiği, bir hareketin tahkir edici olup olmadığının zamana, yere ve duruma göre değişebileceği, sanığın katılana yönelik sarf ettiği 'şerefsizlik yapma' şeklindeki sözün hakaret suçunu oluşturduğu anlaşıldığından sanığın eylemine uyan TCK 125/2 madde yollamasıyla TCK 125/1 maddesi uyarınca suçun işleniş şekline göre takdiren alt sınırdan cezalandırılmasına karar verildiği, sanığın hakareti twitter üzerinden aleni olarak yapması nedeniyle sanığa ek savunma hakkı verilerek cezasından TCK 125/4 maddesi uyarınca artırım yapıldığı, katılanın hakaret öncesinde yapmış olduğu yorumda sanığın adının geçtiği ancak bu yorumda herhangi bir suç unsuru taşıyan beyan bulunmadığı anlaşıldığından sanık hakkında TCK 129 maddesinin uygulanmadığı, sanığın sabıka kaydından benzer suçlardan sabıkalarının bulunduğunun anlaşılması nedeniyle sanık lehine takdiri indirim sebebi bulunmadığından TCK 62 maddesinin uygulanmadığı, sanık müdafiinin basit yargılama usulünün uygulanması kararına itiraz ettiği anlaşıldığından sanık hakkında CMK 251/3 maddesinin uygulanmadığı, sanığın sabıka kaydından benzer suçlardan sabıkalarının olduğunun anlaşılması ve yargılama sürecinde yeniden suç işlemeyeceğine ilişkin mahkememizde olumlu kanaat oluşmaması nedeniyle sanık hakkındaki hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmediği ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulduğu anlaşılmıştır."

6. Başvurucu, nihai hükmü 11/12/2022 tarihinde öğrendikten sonra 29/12/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu; yaptığı paylaşım nedeniyle hakkında adli para cezasına hükmedilmesinin ifade özgürlüğünün, mahkeme tarafından haksız tahrik hükümlerinin uygulanmaması nedeniyle de adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

9. Adalet Bakanlığı görüşünde ifade özgürlüğü ile şeref ve itibar hakkı arasında adil bir denge kurulup kurulmadığının değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

10. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddialarının bir bütün olarak ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir nedeni de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda kullandığı ifadeler nedeniyle başvurucu hakkında adli para cezasına hükmedilmesinin başvurucunun ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale olduğunda kuşku bulunmamaktadır. Anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

13. İfade özgürlüğüne gerçekleştirilen müdahalenin dayanağı olan 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesinin kanunilik ölçütünü karşıladığı değerlendirilmiştir. Müdahalenin başkalarının şöhret veya haklarının korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır. Bu belirlemenin ardından müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ölçütü açısından incelenmesi gerekir.

14. Anayasa'nın 26. maddesinde korunan ifade özgürlüğüne yapılan bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için toplumsal bir ihtiyacı karşılaması ve başvurulabilecek en son çare niteliğinde olması gerekir. Nitekim bu şartları taşımayan bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğu kabul edilemez (Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, § 51; Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, § 68; Tansel Çölaşan, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51). Buna ilaveten söz konusu müdahaleye ilişkin kamu makamları tarafından ortaya konulan gerekçeler de ilgili ve yeterli olmalıdır (birçok kararı arasından bkz. Kemal Kılıçdaroğlu, B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 58; Bekir Coşkun, § 56; Tansel Çölaşan, § 56; Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 120; Sırrı Süreyya Önder [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 60). O hâlde, başvuruya benzer davalarda mahkemelerin taraflardan birinin ifade özgürlüğü ile diğerinin şeref ve itibarının korunması hakkı arasında adil bir denge sağlamaları hayati önem taşımaktadır. Bu dengeleme esnasında kullanılması gereken ölçütler genel olarak şunlardır:

i. İfadelerin kim tarafından dile getirildiği (Nihat Zeybekci, B. No: 2015/5633, 8/5/2019, § 29; Kemal Kılıçdaroğlu, § 59),

ii. Hedef alınan kişinin kim olduğu, ünlülük düzeyi ve önceki davranışları yanında katlanması gereken eleştirinin sınırlarının sade bir vatandaşa göre daha geniş olup olmadığı (hedef alınan kişinin kamusal yetki kullanan bir görevli olması nedeniyle yapılan değerlendirmelerin bulunduğu kararlar için bkz. Ali Suat Ertosun (7), B. No: 2014/1416, 15/10/2015, § 36; Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, §§ 128, 129; Nilgün Halloran, B. No: 2012/1184, 16/7/2014, § 45; İlhan Cihaner (2), B. No: 2013/5574, 30/6/2014, § 82; Kadir Sağdıç [GK], B. No: 2013/6617, 8/4/2015, §§ 60-66; hedef alınan kişinin siyasetçi olması nedeniyle yapılan değerlendirmelerin bulunduğu kararlar için bkz. Bekir Coşkun, §§ 66, 67; Ergün Poyraz (2) [GK], B. No: 2013/8503, 27/10/2015, § 56; Kemal Kılıçdaroğlu, §§ 59- 61),

iii. İfadelerin genel yarara ilişkin bir tartışmaya katkı sağlayıp sağlamadığı, kamuoyu ile

diğer kişilerin düşünce açıklamaları karşısında sahip oldukları hakların ağırlığı (Bekir Coşkun, § 69; Çetin Doğan (2) [GK], B. No: 2014/3494, 27/2/2019, § 62; Ergün Poyraz (2), § 56; Kadir Sağdıç, §§ 60-66; İlhan Cihaner (2), §§ 66-73; Nihat Zeybekci, § 32),

iv. Kamuyu bilgilendirme değeri, toplumsal ilginin varlığı ve konunun güncel olup olmadığı (Seray Şahiner Özkan, B. No: 2016/6439, 9/6/2021, § 44; İbrahim Okur (2), B. No: 2018/12363, 26/5/2021, § 28),

v. Müştekinin kendisine yöneltilen ifadelere cevap verme olanağının bulunup bulunmadığı (Temel Coşkun, B. No: 2017/1632, 29/1/2020, § 33; Şaban Sevinç (2), B. No: 2016/36777, 26/5/2021, § 42; Nihat Zeybekci, § 39),

vi. İfadelerin hedef alınan kişinin hayatı üzerindeki etkisi (Ali Suat Ertosun (2), B. No: 2013/1592, 20/5/2015, § 33; Hüseyin Kocabıyık, B. No: 2020/15593, 22/11/2022, § 24),

vii. Cezalandırmaya konu edilen ifadelerin kullanıldıkları bağlamından kopartılıp kopartılmadığı (Nilgün Halloran, § 52; Bekir Coşkun, §§ 62, 63; Önder Balıkçı, B. No: 2014/6009, 15/2/2017, § 45, Nihat Zeybekci, § 36),

viii. Başvurucunun yaptırıma maruz kalma endişesinin başvurucu üzerinde caydırıcı etki yaratıp yaratmayacağı (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Ergün Poyraz (2), § 79; Kemal Kılıçdaroğlu ve Cumhuriyet Halk Partisi, B. No: 2014/12482, 8/5/2019, § 46),

ix. Dava konusu söylemlerin maddi vakıaların açıklanması veya değer yargısı olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği (Durmuş Fikri Sağlar (2) [GK], B. No: 2017/29735, 17/3/2021, § 50; Deniz Karadeniz ve diğerleri [GK], B. No: 2014/18001, 6/2/2020, §§ 48-49).

15. Somut olayda, Başsavcılık başvurucunun sosyal medya hesabı üzerinden müştekiye yönelik paylaşımında sarf ettiği ifadeler nedeniyle hakkında kamu davası açmıştır. Mahkeme ise yargılama sonucunda başvurucunun paylaşımında yer alan "şerefesizlik yapma" şeklindeki ifadenin- bir Yargıtay kararına atıfla "Katılanın, olayın tek tanığının ve sanığın olayın gelişimini belirli bir yere kadar benzer anlatmaları ve bu aşamadan sonra katılan ve olayın tarafsız tanığının sanığın katılana 'şerefsizlik yapma' şeklindeki ifadesi ile hakaret ettiğini aşamalarda istikrarlı bir şekilde anlatmaları karşısında, sanığın hakaret suçundan mahkumiyeti yerine yazılı şekilde beraatına karar verilmesi"- müştekinin onur, şeref ve saygınlığını rencide edecek boyutta olduğu değerlendirmesiyle hakaret suçundan mahkûmiyet kararı vermiştir.

16. Eldeki başvuruda yukarıda yer verilen şeref ve itibarın korunmasını isteme hakkı ile ifade özgürlüğü arasındaki dengeleme ölçütlerinden; ifadelerin kim tarafından kime karşı dile getirildiği, ifadenin değer yargısı veya olgu isnadı olup olmadığı, tartışmanın kamusal bir yararının bulunup bulunmadığı ve güncelliği, ifadelerin bağlamı ile buna cevap verme imkânının gözetilmesi gerektiği değerlendirilmiştir. İlk derece mahkemesinin başvurucu hakkında kurduğu mahkûmiyet hükmünde tartışmayı başlatanın siyasetçi, buna cevap veren başvurucunun ise gazeteci olduğunu, tartışmanın güncel olup olmadığını ve kamusal bir yarara hizmet edip etmediğini, ifadelerin bütünü üzerinden bağlamın ne olduğunu, müştekinin başvurucuya cevap verme imkânının bulunup bulunmadığını, ifadelerin değer yargısı olup olmadığını değerlendirme konusu yapmadan sadece başvurucunun paylaşımında sarf ettiği "şerefesizlik yapma" ifadelerine odaklanarak sonuca vardığı görülmektedir. Oysa Anayasa Mahkemesinin benzer uyuşmazlıklarda pek çok kez altını çizdiği üzere, bir kimse aleyhine sarf edilen sözün bağlamı öncelikle değerlendirilmeye muhtaçtır. Zira bir ifadenin hakaret boyutuna varıp varmadığı tespit edilirken kullanıldığı

bağlamdan kopartılmaksızın, olayın bütünlüğü içerisinde ele alınması gerekir (Cem Atmaca, B. No: 2018/6030, 8/9/2021, § 37; Nilgün Halloran, § 52; Önder Balıkçı, § 45; Aziz Yıldırım (6), B. No: 2022/13809, 10/7/2024, § 12).

17. Buna ek olarak başvurucunun sarf ettiği ifadenin daha önce başka bir davada Yargıtay kararına konu olması ve hakaret olarak kabul edilmesi de Mahkemenin anılan ölçütler kapsamında yapacağı değerlendirmede bağlayıcı bir emsal karar olarak görülemez. Zira her ifade, doğası gereği, kendi bağlamı ve şartları içinde ele alınmak durumundadır. Diğer bir deyişle Yargıtayın bir davanın kendi koşulları içinde hakaret olarak kabul ettiği herhangi bir ifade, birebir aynı dahi olsa her olayda otomatik olarak hakaret suçunun oluştuğu şeklinde yorumlanamaz. Bunun için davanın kendi subjektif koşulları kapsamında yeni ve yeniden bir hukuki değerlendirme yapılması gerekir ki yukarıda sayılan dengeleme ölçütleri buna hizmet etmektedir. Buna karşın somut olayda Mahkeme, taraflar arasındaki olayların ve yapılan paylaşımın bütününe bakarak başvurucunun ifade özgürlüğü ile müştekinin şeref ve itibarın korunması hakkı arasında bir denge kurmaya çalışmamış; anılan ölçütlere göre bir değerlendirme yapmaksızın söz konusu ifadenin hakaret suçunu oluşturduğunu kabul etmiştir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Oğuz Demirkaya, B. No: 2018/15033, 18/5/2021, § 38; Sami Küçükbaşkan, B. No: 2018/5571, 8/9/2021, § 44; Metin Çapar, B. No: 2018/12551, 16/12/2020, § 40).

18. Sonuç olarak yukarıdaki açıklamalarla birlikte değerlendirildiğinde Mahkeme, başvuruya konu ifadenin dile getirilme nedenini, kullanılan sözün arka planı olup olmadığını, müştekinin önceki davranışları nedeniyle kendisine yöneltilen sözlere katlanması gerekip gerekmediğini, söz konusu tartışmanın kamusal bir yarara katkı sağlayıp sağlamadığını ve müştekinin rahatsız olduğu başvurucunun sözlerine cevap verme imkânının bulunup bulunmadığını değerlendirmemiştir. Ayrıca Mahkeme, mahkûmiyet kararının mesleği gazetecilik olan başvurucunun ifade özgürlüğünü kullanmada caydırıcı bir etki meydana getirip getirmeyeceğini ve gazeteci olan başvurucu ile siyasetçi olan müştekinin ifade özgürlüklerinin sade vatandaşa göre daha geniş tutulması gerektiğini dikkate alarak herhangi bir değerlendirmede bulunmadan başvurucuyu hakaret suçundan mahkûm etmiştir. Böylece ilk derece mahkemesinin verdiği mahkûmiyet kararıyla başvurucunun ifade özgürlüğüne yaptığı müdahalenin zorunlu toplumsal bir ihtiyaca karşılık geldiğini ortaya koyacak nitelikte ilgili ve yeterli bir gerekçeyle açıklandığı söylenemez.

19. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

20. Başvurucu ihlalin tespiti, yeniden yargılama ve 30.000 TL maddi tazminat ile 30.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

21. Başvuruda tespit edilen ifade özgürlüğüne yönelik hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60,

66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

22. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Yeniden yargılanma yapılmasına karar verildiğinden ve başvurucu ileri sürdüğü maddi zarara ilişkin belgeye dayalı açıklama yapmadığından başvurucunun maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Denizli 12. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2022/528, K.2022/781) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MURAT DENİZ VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/7147 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/7147

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MURAT DENİZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/7147)

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : Murat DENİZ ve diğerleri [bkz. ekli tablonun (C) sütunu]

Vekili : Av. Özgür ÇİÇEK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırmasız el atılması, kamulaştırmasız el atma tazminatı olarak hükmedilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular, süresi içinde yapılmıştır. Başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Aralarında konu bakımında hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2023/96134 ile 2024/35542 numaralı bireysel başvuru dosyaları 2023/7147 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiş ve incelemenin 2023/7147 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine Komisyonca karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Başvurucular, bireysel başvuru harç ve masraflarını karşılama imkânının bulunmadığını belirterek adli yardım talebinde bulunmuşlardır.

4. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Şerif Ay (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculların açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatların Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri (B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri (B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar (B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz (B. No: 2015/19289, 17/7/2018),Türkan Poyraz (B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri (B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu (B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler (B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri (B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvuruculların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleriyle 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymayan bir müdahale olduğu belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle, başvuruculların Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 2024/35542 Numaralı Başvuru Yönünden Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Dolayısıyla makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaya ilişkin olarak diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden

incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

8. Başvurucular, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

9. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu, tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

10. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybetmiş olması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. 2024/35542 numaralı başvuru yönünden makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin(D) sütununda yer verilen mercilere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara ekli listenin (F) sütununda belirtilen net tutarda manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F.30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderlerinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

EMİN KIRMIZIGÜL

B. No: 2023/13689 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/13689

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

EMİN KIRMIZIGÜL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/13689)

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Soner GÖÇER

Başvurucu : Emin KIRMIZIGÜL

Vekili : Av. Öztürk TÜRKDOĞAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; sokağa çıkma yasağı uygulaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, sokağa çıkma yasağı ve silahlı çatışma ortamı nedeniyle temel hizmetlere erişememe ve temel ihtiyaçlar karşılayamama dolayısıyla yaşam hakkı ve kötü muamele yasağı ile kötü muamele yasağıyla bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu ve diğer aile fertlerinin 29/1/2016 tarihinde birlikte yaptıkları ve 2016/1911 numarası verilen bireysel başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

3. 2016/1911 bireysel başvuru numaralı dosya üzerinden inceleme sürerken başvurucunun 26/12/2021 tarihinde öldüğü, incelenen nüfus kayıtlarından anlaşıldığından 23/2/2023 tarihinde başvurucu bakımından yapılan başvurunun kişi yönünden ayrılmasına ve ayrılan dosyanın 2023/13689 başvuru numarasına kaydedilmesine karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

4. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendine göre başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir sebep olmadığı kanaatine varılması hâlinde başvurunun düşmesine karar verilebilir. Bununla birlikte İçtüzük'ün 80. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereği Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması, temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurunun incelenmesine devam edilebileceği öngörülmüştür.

5. Somut olayda başvurucu, başvuru sonrası ölmüş; başvuruya mirasçılar tarafından devam edilip edilmeyeceğinin bildirilmesi için başvurucunun vekiline gönderilen bildirime ilişkin tebligat, vekile 10/12/2023 tarihinde tebliğ edilmiş ancak başvurucunun vekili veya mirasçıları verilen süre içinde başvuruya devam etme yönündeki iradelerini Anayasa Mahkemesine bildirmemiştir. Başvurunun incelenmesine devam etmeyi gerekli kılan ve İçtüzük'ün 80. maddesinin (2) numaralı fıkrasında öngörülen nedenlerden biri de bulunmamaktadır (benzer yöndeki karar için bkz. Tuna Avar (k.k.), B. No: 2021/31937, 4/7/2023).

6. Açıklanan gerekçelerle başvurunun düşmesine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçeyle;

A. Başvurunun başvurucunun ölümü nedeniyle DÜŞMESİNE,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

OSMAN EKİNCİ VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/19951 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/19951

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

OSMAN EKİNCİ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/19951

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : Osman EKİNCİ ve Diğerleri

[bkz. ekli tablonun (C) sütunu]

Vekili : Av. Fatma Zehra UMA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması ve kamulaştırma bedelinin tespiti davasında hükmedilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruculaların açtığı davalarda verilen nihai kararları başvurucular vekili 27/6/2022 ve 2/2/2023 tarihlerinde öğrenmiştir. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Aralarında konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2023/73874 numaralı bireysel başvuru dosyası 2023/19951 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiş ve incelemenin 2023/19951 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine Komisyonca karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatların Değer Kaybına Uğraması Yönünden Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

3. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri (B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri (B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar (B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz (B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz (B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri (B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hüseyin Aşkan (B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Kararda; Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nde (UYAP) evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede başvurucu vekili tarafından nihai kararın açılarak okunduğu tespit edilen tarih, nihai kararın sonucunun öğrenildiği tarih kabul edilerek bireysel başvuru süresi bu tarihten itibaren başlatılmış ve başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Somut olayda da nihai kararların başvurucular vekili tarafından UYAP üzerinden 27/6/2022 ve 2/2/2023 tarihlerinde okunduğu, başvuruların otuz günlük bireysel başvuru süresi geçtikten sonra 14/3/2023 ve 16/6/2023 tarihlerinde yapıldığı anlaşıldığından başvuruların kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerinin süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

5. Başvurucular, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

6. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin(D) sütununda yer verilen mercilere GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculların tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. Ekli listenin (E) sütununda yer verilen başvuru harçlarının listede belirtildiği gibi başvuruculara ÖDENMESİNE, 30.000 TL vekâlet ücretinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SAİT KADEN VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/40559 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/40559

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SAİT KADEN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/40559)

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : Sait KADEN ve diğerleri [bkz. ekli tablonun (C) sütunu]

Vekili : Av. Özgür ÇİÇEK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırmasız el atılması, kamulaştırmasız el atma tazminatı olarak hükmedilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular, süresi içinde yapılmıştır. Başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Aralarında konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2023/73874 numaralı bireysel başvuru dosyası 2023/19951 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiş ve incelemenin 2023/19951 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine Komisyonca karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Başvurucular, bireysel başvuru harç ve masraflarını karşılama imkânlarının bulunmadığını belirterek adli yardım talebinde bulunmuştur.

4. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Şerif Ay (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculların açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatların Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri (B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri (B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar (B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz (B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz (B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri (B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu (B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler (B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri (B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvuruculların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. Maddeleriyle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymayan bir müdahale olduğu belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle, başvuruculların Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Dolayısıyla makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiayla ilgili olarak başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul

edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

8. Başvurucular, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

9. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu, tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

10. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybetmiş olması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım taleplerinin KABULÜNE,

B. 1. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin(D) sütununda yer verilen mercilere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara ekli listenin (F) sütununda belirtilen net tutarda manevi tazminatın ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ABDULBAIS OMID NABIZADAWARDAK VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/46773 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/46773

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ABDULBAIS OMID NABIZADAWARDAK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/46773)

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Merve ARSLANTÜRK

Başvurucular : 1. Abdulbais Omid NABIZADAWARDAK

Vekili : Av. Kaan Furkan GÜL

2. Ömer ELFETTAH

Vekili : Av. İsmail ÖZBAY

3. Mustafa KEJLO

Vekili : Av. Derya KABAKCI

4. S.E.A.

Vekili : Av. Çiğdem ULUTAŞ

5. Khalıd Rayıd Mahmoud ALKHATEEB

Vekili : Av. Fadime BAYRAKCI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; sınır dışı etme kararı verilmesi nedeniyle kötü muamele yasağı ile aile hayatına saygı hakkının, sınır dışı etme davasında bazı usul güvencelerine aykırı davranılması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Çeşitli ülkelerin vatandaşı olan başvurucular hakkında farklı tarihlerde 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 54. maddesi uyarınca sınır dışı etme kararı alınmıştır.

3. Başvurucular, haklarında alınan sınır dışı etme kararlarına karşı yetkili idare mahkemelerinde iptal davası açmış; dava dilekçelerinde, ülkelerine gönderilmeleri durumunda kötü muameleye maruz kalacaklarını iddia etmiştir. İlgili idare mahkemeleri farklı tarihlerde açılan davaların tamamının kesin olarak reddine karar vermiştir.

4. Başvuruculaların nihai hükümleri öğrenme ve bireysel başvuruda bulunma tarihleri ekli tabloda gösterilmiştir.

5. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Ayrıca Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 73. maddesi uyarınca başvurularda sınır dışı etme işleminin tedbiren durdurulmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan ve ekli listenin (F) sütununda adli yardım talebinde bulunduğu belirtilen başvuruculaların adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

7. Konularının aynı olması nedeniyle 2023/95541, 2024/9784, 2024/23380 ve 2024/35977 numaralı başvuruların 2023/46773 numaralı bireysel başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

8. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu Abdulbais Omid Nabizadawardak Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuş, diğer başvurucular karşı beyanda bulunmamıştır.

A. Sınır Dışı Etme Kararı Nedeniyle Kötü Muamele Yasağı ile Aile Hayatına Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Başvurucular; sınır dışı etme kararı verilmesi nedeniyle ülkelerine geri gönderildikleri takdirde yaşamlarının tehlikeye gireceğini, kötü muameleye maruz kalacaklarını iddia etmiştir. Başvurucu S.E.A. ayrıca sınır dışı edildiği takdirde aile bütünlüğünün bozulacağını öne sürmüştür.

10. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İçtüzük'ün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği bireysel başvurunun başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.

11. İçtüzük'ün 64. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre başvurucu, mücbir sebep veya ağır hastalık gibi haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvurusunu yapamadığı takdirde mazeretinin kalktığı tarihten itibaren on beş gün içinde ve mazeretini belgeleyen delillerle başvurabilir. Komisyonlar Raportörlüğünce mazeretin kabulünün gerekip gerekmediği yönünde karar taslağı hazırlanır. Komisyon, öncelikle başvurucunun mazeretinin geçerli görülüp görülmediğini inceleyerek mazereti kabul veya reddeder.

12. İçtüzük'te mücbir sebep veya ağır hastalık gibi haklı bir mazeretin başvuru süresini uzatacağı kurala bağlanmış olup bu hususlara ilişkin bir belirleme veya tanımlama yapılmamıştır. Hangi hâllerin haklı mazeret olduğunun önceden belirlenmesi mümkün olmadığından Anayasa Mahkemesi, ileri sürülen mazeretin haklı olup olmadığını her başvuruda olayın özelliklerini dikkate alarak değerlendirmektedir (Yasin Yaman, B. No: 2012/1075, 12/2/2013, § 21).

13. Başvurucu S.E.A. vekili, başvurucunun yargılama aşamasındaki avukatının başvurucuyu karardan bilgilendirmemesi nedeniyle süresinde başvuru yapılamadığını mazeret olarak ileri sürmüş ise de belirtilen hususun haklı mazeret olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Diğer başvurucular süresinde başvuru yapılmaması nedeniyle herhangi bir mazeret bildirmemişlerdir.

14. Anayasa Mahkemesi Hüseyin Aşkan (B. No: 2017/15649, 21/7/2020) başvurusunda bireysel başvuru süresinin başlamasına ilişkin bazı ilkeler belirlemiştir. Kararda Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nde (UYAP) evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede başvurucu vekili tarafından nihai kararın açılarak okunduğu tespit edilen tarih, nihai kararın sonucunun öğrenildiği tarih kabul edilerek bireysel başvuru süresi bu tarihten başlatılmış ve başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mehmet Özcan (B. No: 2019/6266, 15/1/2020, § 27) kararında ise tebligatın elektronik tebliğ yöntemi ile yapıldığı hâllerde elektronik tebligatın açıldığı tarihte başvuruculların bireysel başvuruya ilişkin gerekçeli nihai karardan haberdar olduğu kabul edilmiş ve bireysel başvuru süresinin bu tarihten başlayacağı belirtilmiştir.

15. Ayrıntıları ekli tabloda belirtildiği üzere başvuruculların bazıları Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi üzerinden tebligat yoluyla, bazıları ise UYAP üzerinden açıp okuyarak nihai karardan haberdar olmuş ancak nihai kararı öğrenmelerinin ardından otuz günlük başvuru süresi geçtikten sonra bireysel başvuruda bulunmuştur.

16. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Adil Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

17. Başvurucular Abdulbais Omid Nabizadawardak, Ömer Elfettah, Mustafa Kejlo, S.E.A. ve Khalıd Rayıd Mahmoud Alkhateeb, sınır dışı etme davasında bazı usul güvencelerine aykırı davranıldığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu Ömer Elfettah'ın eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddiası adil yargılanma hakkı kapsamında incelenmiştir.

18. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre bireysel başvurunun incelenebilmesi için kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) veya Türkiye'nin taraf olduğu Sözleşme'ye ek protokoller kapsamına da girmesi gerekir. Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan hak ihlali iddiasını içeren başvurular bireysel başvurunun kapsamında değildir (Onurhan Solmaz, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

19. Devletin yabancıları ülkeye kabul etmekte veya sınır dışı etmekte takdir yetkisi olduğu kuşkusuzdur. Ancak anılan işlemlerin Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklere müdahale oluşturması hâlinde bireysel başvuruya konu edilebilmesi

mümkündür (A.A. ve A.A [GK], B. No: 2015/3941, 1/3/2017, § 54). Öte yandan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yabancıların ülkeye girmesine, ülkede kalmasına veya ülkeden çıkarılmasına ilişkin işlemlerin Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında kalmadığını kabul etmektedir. Bir başka ifadeyle söz konusu işlemlere ilişkin davaları medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili görmemektedir (Aıgul Mavlıanova, B. No: 2016/6293, 9/11/2017, § 27). Dolayısıyla sınır dışı etme işlemini konu alan uyuşmazlıkları içeren yargılamaların Anayasa'nın 36. ve Sözleşme'nin 6. maddesinde güvence atına alınan adil yargılama hakkının ortak koruma alanı kapsamında kalmadığının kabulü gerekir (Aıgul Mavlıanova, § 28).

20. Başvuru konusu olayda yukarıda da belirtildiği üzere başvuruculaın adil yargılanma hakkına ilişkin iddialarının konusunun Anayasa ile Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kaldığı anlaşılmıştır.

21. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Adli yardım talebinde bulunan ekli listenin (F) sütununda belirtilen başvuruculaın adli yardım taleplerinin KABULÜNE,

C. Kamuya açık belgelerde talebi olan ekli listenin (G) sütununda belirtilen başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

D. 1. Sınır dışı etme işleminden dolayı kötü muamele yasağı ile aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın konu bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

E. Sınır dışı etme işlemlerine ilişkin verilen tedbir kararlarının SONLANDIRILMASINA,

F. 1. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. Maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca adli yardım talebi kabul edilen ekli listenin (F) sütununda belirtilen başvuruculaın yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMALARINA,

2. Diğer başvurucular tarafından yapılan yargılama giderlerinin üzerilerinde BIRAKILMASINA,

G. Kararın bir örneğinin İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığına GÖNDERİLMESİNE,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE, 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ÖZ GIDA İŞ SENDİKASI

B. No: 2023/61821 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/61821

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ÖZ GIDA İŞ SENDİKASI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/61821)

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Gülsüm Gizem GÜRSOY

Başvurucu : Öz Gıda İş Sendikası

Temsilcisi : Halil ÇUKUTLİ

Vekili : Av. Mecit ZEREN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yetki tespitine itiraz talebiyle açılan davanın makul sürede sonuçlandırılmaması nedeniyle sendika hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu sendika, davacı işyerinde toplu iş sözleşmesi (TİS) akdedebilmek için yetkili sendika olduğunun tespiti talebiyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına (Bakanlık) başvurmuş; Bakanlık, başvurucunun yeterli çoğunluğu sağladığını tespit ederek yetki belgesi vermiştir.

3. Bunun üzerine davacı işyeri, yetki tespitine itiraz davası açmıştır. Bu davanın açılması ile 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu uyarınca TİS süreci dava sonuçlanana kadar durmakta ve mahkemenin hangi sendikanın TİS yapma yetkisine sahip olduğunu tespit etmesi beklenmektedir.

4. Açılan dava on bir yılı aşkın süredir devam etmektedir. 9/8/2023 tarihinde bireysel

başvuruda bulunulmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

5. Başvurucu; 6356 sayılı Kanun'da kısa süreler öngörülmesine rağmen başvuruya konu davanın makul sürede sonuçlandırılmaması nedeniyle üyeleri adına TİS yapamadığını, Sendika üyesi işçilerin mağdur olduğunu ve sendika hakkının etkisizleştirildiğini belirterek Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ve Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun iddiaları bir bütün olarak sendika hakkı kapsamında incelenmiştir.

6. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir nedeni de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmiştir.

7. Anayasa Mahkemesi Türkiye Devrimci Kara, Hava ve Demiryolu Taşımacılığı İşçileri Sendikası [GK], B. No: 2020/34550, 15/2/2024) kararında mevzuatın öngördüğü şekilde süratle sonuçlandırılması gereken dava sürecinin sürüncemede bırakılmasının başvurucu sendikanın ve başvurucu ile işyerinde çalışan işçilerin TİS kapsamında sendikal faaliyette bulunma olanağını ve sözleşmenin getirdiği sendikal haklara erişimini yargılama süreci boyunca imkânsız kıldığı ve bu nedenlerle Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (§ 45-52). Anayasa Mahkemesinin anılan başvuruda yaptığı değerlendirmede; uygulamada aynı şikâyetlere ilişkin davaların makul sürede sonuçlandırılmadığına, bu davalara ilişkin ihlal iddialarının yaygınlık arz ettiğine ve bu durumun yapısal soruna neden olduğuna dikkat çekmiştir (§ 56-63). Anılan kararda TİS yapma hakkının etkili bir şekilde kullanılabilmesi için bir TİS'in bitmesinden sonra yeni TİS'in yürürlüğe girmesini sağlama imkânı verecek bir yasal sistem bulunmadığını değerlendirmiştir (§ 64 - 81).

8. Eldeki başvuruda başvurucunun yetkili sendika olduğu tespit edilmesine karşın, uzun süredir devam etmekte olan dava boyunca başvurucu TİS imzalayamamış ve başvurucu sendikanın mensubu olan işçiler, TİS çatısı altında toplanarak TİS'in sağladığı sendikal haklardan faydalanamamıştır. Dolayısıyla eldeki başvuru bakımından Türkiye Devrimci Kara, Hava ve Demiryolu Taşımacılığı İşçileri Sendikası kararında belirlenen ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir yön görülmemiştir. Belirtilen hususlar dikkate alındığında başvurucunun sendika hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

9. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 500.000 TL tazminat talebinde bulunmuştur.

10. Anayasa Mahkemesi, yetki tespitine itiraz davalarının makul sürede sonuçlandırılmamasının kanundan kaynaklanan bir yapısal sorun olduğu gerekçesiyle sendika hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

11. Yapısal sorundan kaynaklanan sendika hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Sendika hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, diğer tazminat taleplerinin REDDİNE,

D. 2.220,60 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 32.220,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ABDÜLKADİR ACAR

B. No: 2023/91090 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/91090

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ABDÜLKADİR ACAR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/91090

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Abdülkadir ACAR

Vekili : Av. Rudi SÜMER

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma tazminatı olarak hükmedilen tutarın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, lehine hükmedilen tazminatın 18/9/2023 tarihinde ödendiğini beyan ederek 25/9/2023 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

3. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri (B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri (B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar (B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz (B. No: 2015/19289, 17/7/2018),Türkan Poyraz (B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine

Dilek Onaran ve diğerleri (B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

4. Başvurucu, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

5. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Gercüş Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/494, K.2021/1344) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALİ GÜZELDEREN VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/93814 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/93814

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ GÜZELDEREN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/93814)

Karar Tarihi:18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : Ali GÜZELDEREN ve diğerleri [bkz. ekli tablonun (C) sütunu]

Vekili : Av. Yılmaz AYYILDIZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırmasız el atılması, kamulaştırmasız el atma tazminatı olarak hükmedilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular, süresi içinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Aralarında konu bakımında hukuki irtibat olması nedeniyle 2023/105036, 2023/108230, 2023/99780 numaralı bireysel başvuru dosyaları 2023/93814 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiş ve incelemenin 2023/93814 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine Komisyonca karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Başvurucular Yeva İncilioğlu ve Zaven İncilioğlu bireysel başvuru harç ve masraflarını karşılama imkânlarının olmadığını belirterek adli yardım talebinde bulunmuştur.

4. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Şerif Ay (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucular Yeva İncilioğlu ve Zaven İncilioğlu'nun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatların Değer Kaybına Uğratılması Yönünden Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri (B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri (B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar (B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz (B. No: 2015/19289, 17/7/2018),Türkan Poyraz (B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri (B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Şikâyeti Yönünden Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu (B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler (B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri (B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleriyle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymayan bir müdahale olduğu belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvurularda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle başvuruculara Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Yargılamanın Makul Sürede Sonuçlanmadığına İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

9. Başvurucular, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

10. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu, tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

11. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybetmiş olması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucular Yeva İncilioğlu ve Zaven İncilioğlu'nun adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin(D) sütununda yer verilen mercilere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara ekli listenin (F) sütununda belirtilen tutarda manevi tazminatın

ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. Ekli listenin (E) sütununda ayrıntısı belirtilen başvuru harçlarının başvuruculara ÖDENMESİNE, 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderlerinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FERDANE AK VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/96276 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/96276

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

FERDANE AK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/96276)

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : 1. Ferdane AK

2. Nezahat YILMAZ

3. PINAR YILMAZ

4. Servet Sema YILMAZ

5. Suat YILMAZ

Vekili : Av. Yılmaz AYYILDIZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırmasız el atılması ve kamulaştırmasız el atma tazminatı olarak hükmedilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucular, nihai hükmü 13/10/2023 tarihinde öğrendikten sonra 2/11/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuşlardır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatların Değer Kaybına Uğraması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri (B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri (B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar (B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz (B. No: 2015/19289, 17/7/2018),Türkan Poyraz (B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri (B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybınauğratılmasının başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

3. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu (B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler (B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri (B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvuruculara taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleriyle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymayan bir müdahale olduğu belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

4. Başvurucular, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

5. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu, tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

6. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybetmiş olması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60;

Aligül Alkaya ve diğerleri (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Büyükçekmece 3. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2022/559, K.2023/776) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara net 30.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, diğer tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 2.220,60 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 32.220,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ADNAN TİTİZ VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/100015 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/100015

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ADNAN TİTİZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2023/100015

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : Adnan TİTİZ ve Diğerleri [bkz. ekli tablonun (C) sütunu]

Vekilleri : Av. Yılmaz AYYILDIZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması, kamulaştırmasız el atma bedelinin enflasyon karşısında değer kaybına uğraması ve yargılamanın uzun sürmesi nedenleriyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru süresi içinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Başvurucu Bülent Titiz başvurunun devamı sırasında 14/11/2023 tarihinde vefat etmiş, mirasçıları Nagihan Titiz, Oğuzhan Titiz ve Kerem Titiz başvuruya devam etmek istediğini bildirmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatların Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri (B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri (B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar (B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz

(B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz (B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri (B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

3. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu (B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler (B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri (B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. Maddeleriyle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymayan bir müdahale olduğu belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle başvuruculara Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Dolayısıyla makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik nedenleri incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

5. Başvurucular, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

6. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu, tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi

gerekir.

7. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybetmiş olması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bakırköy 10. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2020/204) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara ekli listenin (E) sütununda belirtilen tutarda manevi tazminat MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. Başvuruculara ekli listenin (F) sütununda gösterilen başvuru harcı ve (G) sütununda gösterilen tutarda vekâlet ücretinin MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HALİME DEMİR VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/100234 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/100234

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

HALİME DEMİR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/100234

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : 1. Halime DEMİR

2. Bekir URAL

3. Kadir AKTAŞ

4. Nadir AKTAŞ

5. Satiye GÜDER

Vekili : Av. Yılmaz AYYILDIZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırmasız el atılması, kamulaştırmasız el atma tazminatı olarak hükmedilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucular, nihai hükmü 28/10/2023 tarihinde öğrendikten sonra 20/11/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatların Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri (B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri (B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar (B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz (B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz (B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri (B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvurularda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

3. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu (B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler (B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri (B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleriyle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymayan bir müdahale olduğu belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK] B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik nedenleri yönünden incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

6. Başvurucular, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

7. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu, tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

8. Kamulaştırmasız el atmabedelinin değer kaybetmiş olması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybına uğraması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı olarak hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesine (E.2022/859, K.2023/1529) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara net 30.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, diğer tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 2.220,60 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 32.220,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SAMİ ÖZKOYUNCU

B. No: 2024/6350 | Karar tarihi: 18.12.2024

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/6350

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SAMİ ÖZKOYUNCU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/6350)

Karar Tarihi: 18/12/2024

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Muhterem İNCE

Raportör : Mehmet ALTUNDİŞ

Başvurucu : Sami ÖZKOYUNCU

Vekili : Av. Mürsel EKİCİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun kapsamında yapılan idari başvurunun ve sonrasında açılan davanın reddedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ile hakkaniyete uygun yargılama hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu, Hakkâri'nin Şemdinli ilçesi, Boğazköy köyünde artan şiddet eylemleri nedeniyle ve güvenlik gerekçesiyle köylerini terk etmek zorunda kaldıklarını, başvuru tarihine kadar dönmediklerini, meydana gelen zararlarının ödenmediğini belirtmiştir. Bu kapsamda 11/06/2020 tarihinden sonraki zararın 5233 sayılı Kanun uyarınca tazmini istemiyle 10/06/2021 tarihine yapılan başvurunun zımnen reddine ilişkin Hakkâri Valiliği Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zarar Tespit Komisyonu Başkanlığı işleminin iptali talebiyle dava açmıştır.

3. Van 4. İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) 20/5/2022 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Mahkeme davacının Hakkâri'nin Şemdinli ilçesi, Boğazköy köyünde terör

olaylarından kaynaklanan güvenlik kaygısı nedeniyle köye dönüşleri ve mal varlığına ulaşmayı engelleyecek herhangi bir durum olmadığını belirtmiş; kararda yasaklı bölge/askerî güvenlik bölgesi ilanı olmadığını, terör olaylarının meydana gelmediğini, söz konusu köyde ikamet eden bir kısım vatandaşın köyü terk etmesi üzerine daha sonrasında toplumsal, sosyal, ekonomik ve coğrafi nedenlerden ötürü köylerine geri dönmediğini, mal varlığına ulaşmalarının da önünde bir engel bulunmadığını ve köy boşaltma faaliyetinin olmadığını vurgulamıştır.

4. Başvurucu, İdare Mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 27/11/2023 tarihinde ek gerekçeyle istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiştir. Bölge İdare Mahkemesi ek gerekçesinde Boğazköy köyünde sağlık çalışanı ve din görevlisi olmadığı anlaşılmakla birlikte anılan köye öğretmen görevlendirmesi yapılıp eğitim öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiğini, ayrıca gerçekleştirilen en son mahallî idareler seçiminde oy sandığı kurulduğunu ve diğer mezralardan gelen vatandaşların da Boğazköy köyünde oy kullandıklarını, yine vatandaşların doğrudan gelir desteği veya mazot, gübre desteklemesi gibi tarımsal destek hizmetlerinden faydalandıklarını açıklamıştır.

5. Başvurucu, nihai kararı 6/1/2024 tarihinde öğrendikten sonra 23/1/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

7. Başvurucu; ikamet ettikleri köyde yaşanan terör olayları nedeniyle bu yerleri terk etmek zorunda kaldıklarını ve mal varlıkları ile geçim kaynaklarını kullanmaktan mahrum kaldıklarını, 5233 sayılı Kanun kapsamında yapılan başvurunun ve açtığı davanın reddedildiğini, Mahkemece verilen ret kararlarının yeterli araştırmaya dayanmadığını, mülkiyet hakkının ve hakkaniyete uygun yargılama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, köyün terör ve terörle mücadele faaliyetleri kapsamında boşaltılmadığı ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı önceki beyanlarını yinelemiştir.

8. Başvuru, adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılama hakkı bağlamında incelenmiştir.

9. 5233 sayılı Kanun'un 2. maddesinde, terör dışındaki ekonomik ve sosyal sebeplerle uğranılan zararlar ile güvenlik kaygıları dışında kendi istekleriyle bulundukları yerleri terk edenlerin bu sebeple uğradıkları zararların kapsam dışında olduğu açıkça belirtilmiştir. 5233 sayılı Kanun'un uygulanması bağlamında daha önce bireysel başvuru konusu yapılmış olan bu taleplere ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan değerlendirmeler neticesinde de belirtilen hususlara ilişkin iddiaların maddi olayın ve hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması bağlamında mahkemelerce değerlendirilmesi gereken hususlara ilişkin olduğu belirtilerek açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna varılmıştır (Sabri Çetin, B. No: 2013/3007, 6/2/2014, §§ 45-50; benzer yöndeki karar için bkz. Akbayır/Türkiye, B. No: 30415/08, 28/6/2011, § 88). Bu konudaki takdir mahkemelere ait olmakla beraber mahkeme kararlarının bariz takdir hatası içermesi durumunda anayasal bir temel hak veya özgürlüğün ihlal edilip edilmediğinin tespiti noktasında farklı bir

değerlendirme yapılması gerekebilir (Mesude Yaşar, B. No: 2013/2738, 16/7/2014, § 93; Cahit Tekin, B. No: 2013/2744, 16/7/2014, § 88).

10. Başvuru konusu olayda açılan dava boşaltıldığı iddia edilen köylerin güvenlik kaygısı nedeniyle boşaltılmadığı, başvurunun köye dönüşü ve mal varlığına ulaşmayı engelleyecek herhangi bir durumun bulunmadığı, yasaklı bölge/askerî güvenlik bölgesi ilanı olmadığı, terör olaylarının meydana gelmediği, söz konusu köyde ikamet eden bir kısım vatandaşın köyü terk etmesi üzerine daha sonrasında toplumsal, sosyal, ekonomik ve coğrafi nedenlerden ötürü köylerine geri dönmediği ve mal varlığına ulaşmalarının da önünde bir engel bulunmadığı, köy boşaltma faaliyetinin olmadığı gerekçesiyle Mahkemece reddedilmiş ve bu karar istinaf incelemesinden geçerek kesinleşmiştir (bkz. §§ 3, 4).

11. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Gültekin ve Sadullah Doysak (B. No: 2013/3528, 24/3/2016) kararında 5233 sayılı Kanun'un 2. maddesinin yorumu kapsamında başvuruculaların zararının tazmin edilebilmesi için köyün ya da mezranın tamamen boşalmış/boşaltılmış olması veya Danıştayın anılan yerleşim yerlerinde sadece geçici köy korucularının kalması şartını arayan yerleşik içtihatlarının keyfîlik içermediğine karar vermiştir (Abdurrahman Gültekin ve Sadullah Doysak, § 28). Somut başvurularda da Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan kararda varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir yön bulunmamaktadır.

12. Açıklanan gerekçelerle mahkeme kararlarının bariz takdir hatası veya açık keyfîlik içermediği anlaşıldığından adil yargılanma hakkı kapsamında hakkaniyete uygun yargılama hakkının ihlal edildiği iddiasının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Öte yandan başvurucunun mülkiyet hakkı kapsamındaki mal varlıklarını terör ve terörle mücadele faaliyetleri kapsamında terk etmediği, kesinleşen yargılama süreci sonunda belirlenmiştir. Bu bağlamda başvurucunun mülkiyet hakkına 5233 sayılı Kanun kapsamında bir müdahalede bulunulmadığı görülmüştür. Bu sebeple mülkiyet hakkı açısından ayrı bir değerlendirme yapılması olanaklı değildir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Adil yargılanma hakkı kapsamında hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA, 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.